

ΔΗΛΩΣΗ

ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Έχω την εξαιρετική τιμή, εξαντλώντας τη δικαστική ιεραρχία και ως επιστέγασμα μιας επαγγελματικής πορείας 36 ετών, να υπηρετήσω το θεσμό της δικαιοσύνης και από την κορυφαία θέση της Προέδρου του Αρείου Πάγου, μετά από επιλογή μου κατά συνταγματική επιταγή.

Το θεσμό αυτό της δικαιοσύνης υπηρέτησα τα τελευταία τρία χρόνια και από τη θέση της Γενικής Διευθύντριας της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών (ΕΣΔΙ), στην οποία σημειωτέον καθορίζεται η μελλοντική φυσιογνωμία της δικαιοσύνης τίθενται οι βάσεις για τις όποιες αλλαγές, και γίνεται συνειδητή προσπάθεια ώστε η κατάρτιση των μελλοντικών δικαστικών λειτουργών, αλλά και η επιμόρφωση των ήδη υπηρετούντων, να τους παρέχει τα εφόδια εκείνα που είναι αναγκαία προκειμένου αυτοί να διεκπεραιώσουν γρήγορα, ορθά και αποτελεσματικά τις υποθέσεις που άγονται ενώπιόν τους.

Τη θέση αυτή που μου εμπιστεύεται η Πολιτεία είναι αυτονόητο ότι θα υπηρετήσω με απόλυτη συναίσθηση της τεράστιας ευθύνης που εμπεριέχει το αξίωμα αυτό, με προσήλωση και αφοσίωση στο καθήκον.

Η Δικαιοσύνη την οποία υπηρετούμε, δεν είναι απλώς μία από τις τρεις εξουσίες. Είναι το σώμα των λειτουργών που με το δικαιοδοτικό τους έργο καλούνται να εξασφαλίζουν την ειρηνική συμβίωση των πολιτών, την ομαλή και ασφαλή λειτουργία των συναλλαγών και με τον τρόπο αυτό η Δικαιοσύνη αναδεικνύεται σε βασικό πυλώνα για την κοινωνική και οικονομική ευημερία και ανάπτυξη της χώρας.

Οι δικαστές απαιτείται να εμφορούνται από αρετές και ιδιαίτερες ικανότητες, όπως ανθρωπιά-αυτοσεβασμό-προσήνεια-νηφαλιότητα-ακεραιότητα-αρτιότητα επιστημονική – αφοσίωση – αμεροληψία -δικαιοδοτική ευτολμία-δικαιοδοτική ευστοχία και όχι μόνον από νομικές γνώσεις, ενώ για την εκπλήρωση της αποστολής τους, το Σύνταγμα τους θωρακίζει με λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία, αναφέροντας στο άρθρο 87 ότι ο δικαστής κατά την άσκηση του λειτουργήματός του υπόκειται μόνο στο Σύνταγμα και τους νόμους. Θυμίζω ότι η ανεξαρτησία δεν αποτελεί κάποιου είδους προνόμιο, ούτε συνδέετε με

αλαζονικές συμπεριφορές, αλλά λειτουργεί αποκλειστικά και μόνον ως εγγύηση των πολιτών για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης.

Η ανεξαρτησία του Δικαστή αφορά εν πρώτοις τη σχέση του δικαστή με τις άλλες εξουσίες, την εκτελεστική και τη νομοθετική. Όχι όμως μόνο με αυτές: νοείται απέναντι και στη δυναμική που αναπτύσσουν φορείς οικονομικής, κοινωνικής και επικοινωνιακής ισχύος προς επηρεασμό της δικαιοδοτικής κρίσης, ακόμη και απέναντι στον εαυτό μας, απέναντι στις προσωπικές μας πεποιθήσεις, αντιλήψεις, ιδέες, επιλογές, προτιμήσεις, ώστε, όταν ο δικαστής ασκεί το δικαιοδοτικό του έργο να είναι μονάχα η ζώσα ψυχή του νόμου.

Υπεύθυνος για τη διαφύλαξη της ανεξαρτησίας του είναι ο ίδιος ο δικαστής και το δικαστικό σύστημα εν γένει. Απέναντι στις εξουσίες ο δικαστής πρέπει να μπορεί να διατηρεί την αναγκαία απόσταση και να αποφεύγει την άσκοπη συναναστροφή.

Με την ανεξαρτησία συναρτάται και το ζήτημα, που κάθε τόσο επανέρχεται στο προσκήνιο, της άσκησης κριτικής των δικαστικών αποφάσεων και ο σχολιασμός των δικαστικών ενεργειών. Οι ενέργειες της δικαιοσύνης αναμφίβολα είναι και αυτές αντικείμενο του δημόσιου, δημοκρατικού διαλόγου. Ζήτημα δημιουργείται όταν επιχειρείται, ή φαίνεται ότι επιχειρείται (και εδώ ας θυμηθούμε τη θεωρία των φαινομένων του ΕΔΔΑ), αθέμιτος επηρεασμός των αρμοδίων δικαστικών οργάνων. Κυρίως όταν ο σχολιασμός αφορά εκκρεμή υπόθεση. Ο κίνδυνος αφορά την απονομιμοποίηση του συστήματος που κλονίζει τις βάσεις του κράτους δικαίου.

Μάλιστα, το τελευταίο διάστημα παρατηρείτε το φαινόμενο εξωδικαστικά πρόσωπα, καθ' υπέρβαση των ακροάτων ορίων μιας καλοπροαίρετης ιδιάζουσας κριτικής, να αμφισβητούν επικριτικά, ως υπερδικαστές το πόρισμα των δικαστικών ερευνών επί της ουσίας και μάλιστα με κριτήρια εξωδικαστικά, επιχειρώντας τη χειραγωγή και τον επηρεασμό έξωθεν ή τον αυθαίρετο σφετερισμό της συνταγματικά κατοχυρωμένης, ως αδέσμευτης, δικαστικής κρίσης, παραγνωρίζοντας ότι κατά το σύνταγμα η

συνείδηση του ίδιου του δικαστικού κριτή πρέπει να συνιστά το μοναδικό παράγοντα σχηματισμού της δικανικής πεποίθησης.

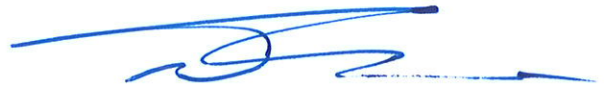
Και αντίστροφα όμως, πώς αντιδρά ο δικαστής στην κριτική των αποφάσεών του; Ο δικαστής είναι φορέας. Η δικαστική δεοντολογία απαιτεί από τον δικαστή ταπεινότητα και ανωτερότητα. Η αντίδρασή του στην κριτική, δίκαιη ή άδικη, οξεία ή μη, ως γνώμονα πρέπει να έχει μόνο τη διαφύλαξη του κύρους της δικαιοσύνης. Η αντιδικία, και πολύ περισσότερο η εμπλοκή σε δικαστικές διαμάχες, σπανίως ικανοποιούν τον σκοπό αυτό.

Εν κατακλείδι η δικαστική ανεξαρτησία σε προσωπικό και θεσμικό επίπεδο, αποτελεί προϋπόθεση του σεβασμού της αρχής της νομιμότητας και θεμελιώδη εγγύηση της δίκαιης δίκης. Ο δικαστής εκτελεί τα καθήκοντά του με ανεξάρτητο τρόπο, στηριζόμενος στην εκτίμηση των πραγματικών γεγονότων και σύμφωνα με το νόμο, χωρίς επηρεασμούς, πιέσεις, παραινήσεις, απειλές, άμεσα ή έμμεσα, από οποιονδήποτε ή για οποιονδήποτε λόγο. Ουσιαστικά κυρίαρχος είναι ο νόμος και όχι ο άνθρωπος, ή αλλιώς, οι νομικοί κανόνες και όχι τα πρόσωπα. Δηλαδή η ερμηνεία των νόμων βασίζεται σε σαφείς και καθορισμένους από πριν νομικούς κανόνες. Αυτό σημαίνει ότι η επιλογή μεταξύ δύο διαφορετικών λύσεων σε ένα νομικό πρόβλημα δεν αποτελεί προσωπική επιλογή προτίμησης του δικαστή αλλά καθορίζεται από αυστηρή λογική αιτιολόγηση με βάση καθορισμένα κριτήρια του τι ισχύει ως νόμος.

Με τη συνεργασία όλων των δικαστικών λειτουργών της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, των δικαστικών υπαλλήλων, καθώς και των συλλειτουργών της δικαιοσύνης-δικηγόρων, θα υλοποιήσουμε, με τη συνδρομή της Πολιτείας, το επιτακτικό αίτημα της ορθής και έγκαιρης παροχής έννομης προστασίας, που αποτελεί περιεχόμενο και των αρχών του Κράτους Δικαίου, σύμφωνα με τις οποίες «αρχικά η κυβέρνηση, οι αξιωματούχοι και οι κρατικοί παράγοντες είναι υπόλογοι σύμφωνα με το νόμο. Κατόπιν οι νόμοι είναι σαφείς, δημοσιοποιούνται και εφαρμόζονται ομοιόμορφα και προστατεύουν θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, στα οποία συμπεριλαμβάνεται η ασφάλεια των ατόμων και των αγαθών. Η διαδικασία με την οποία θεσπίζονται και επιβάλλονται οι

νόμοι είναι προσβάσιμη, δίκαιη και αποτελεσματική. Τέλος, η δικαιοσύνη αποδίδεται έγκαιρα από ικανούς, ηθικούς, και ανεξάρτητους εκπροσώπους ...»

Αναστασία Παπαδοπούλου

Πρόεδρος του Αρείου πάγου